

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	
Dyddiad	15 Gorffennaf 2024	
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol, Cyllid ac Adnoddau	
Pwnc	Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân – y diweddaraf am yr heriau cyfreithiol	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) am y newidiadau statudol i Gynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân yn dilyn heriau cyfreithiol sylweddol. Cyfeirir atynt gan amlaf fel ymarferion rhwymedi pensiwn McCloud ac O'Brien (Matthews 2).

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae'r heriau cyfreithiol diweddar i gynlluniau pensiwn sector cyhoeddus y DU wedi arwain at newidiadau rheoleiddiol i Gynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân. Mae angen gwneud y newidiadau hyn er mwyn mynd i'r afael â dau brif fater: gwahaniaethu ar sail oedran yn dilyn cyflwyno Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân 2015 (Dyfarniad McCloud); a mater hanesyddol yn ymwneud â'r trefniadau pensiwn ar gyfer gweithwyr rhan-amser (Dyfarniad O'Brien).
- 3 Mae'r newidiadau a wnaed yn sgil dyfarniad McCloud yn golygu y bydd angen adolygiad ôl-weithredol o fuddion pensiwn yr aelodau pensiwn cymwys ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2015 a 31 Mawrth 2022. Mae hyn yn cynnwys rhoi dewisiadau pensiwn i aelodau sydd wedi ymddeol, i fuddiolwyr, i aelodau gohiriedig ac i aelodau gweithredol. Mae'r gwaith o gysoni cofnodion cyflogres a phensiwn y staff sydd o fewn cwmpas hyn wedi dechrau, a bydd hyn yn caniatáu i ddatganiadau gwasanaeth rhwymediol gael eu cynhyrchu erbyn y terfyn amser, sef 31 Mawrth 2025. Fodd bynnag, nid oes modd bwrw ymlaen â'r gwaith o brosesu dewisiadau rhai aelodau sydd wedi ymddeol oherwydd mater treth cenedlaethol.
- 4 Mae'r newidiadau a wnaed yn sgil dyfarniad O'Brien yn golygu bod angen adolygu'r contractau sy'n ymwneud â staff rhan-amser cymwys sy'n mynegi diddordeb mewn derbyn buddion pensiwn o ddechrau eu cyflogaeth. Bydd staff sy'n dymuno bwrw ymlaen yn cael caniatâd i brynu eu hawl pensiwn yn ôl. Mae'r rheoliadau'n nodi bod rhaid cwblhau'r gwaith hwn erbyn 31 Awst 2025.

ARGYMHELLIAD

- 5 Argymhellir bod yr Aelodau'n:
- i) Nodi'r gofynion statudol i weithredu'r newidiadau a wnaed i reoliadau'r Cynllun Pensiwn Diffoddwyr Tân; a
 - ii) Chymeradwyo'r cynigion a nodir yn yr adroddiad hwn ar gyfer rheoli achosion y mae'r deddfau treth yn effeithio arnynt.

SYLWADAU GAN Y BWRDD PENSIWN LLEOL

- 6 Mae'r Bwrdd Pensiwn Lleol yn cael diweddariadau rheolaidd ar gynnydd y gwaith o weithredu'r newidiadau gofynnol, ac mae wedi nodi cymhlethdod y materion hyn ynghyd â'r heriau sylweddol o ran bodloni'r amserlenni statudol.

CEFNDIR

- 7 Deddf Pensiynau'r Gwasanaethau Cyhoeddus (2013) yw'r brif ddeddfwriaeth alluogi ar gyfer holl gynlluniau pensiwn y sector cyhoeddus. Gan fod y cyfrifoldeb dros reoli Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân yn swyddogaeth ddatganoledig yng Nghymru, y Senedd sydd yn gyfrifol am ddiweddaru ac am gynnal y rheoliadau. Yr Awdurdod yw Rheolwr y Cynllun, ac mae'n gyfrifol am gydymffurfio â'r rheoliadau sylfaenol.
- 8 Bu dwy her gyfreithiol sylweddol sy'n berthnasol i Gynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân: Dyfarniad McCloud sy'n ymwneud â gwahaniaethu ar sail oedran, a Dyfarniad O'Brien sy'n ymwneud â'r trefniadau pensiwn ar gyfer gweithwyr rhan-amser.

GWYBODAETH

DYFARNIAD MCCLOUD

- 9 Yn dilyn adolygiad yr Arglwydd Hutton o bensiynau'r sector cyhoeddus yn 2011, darparodd Deddf Pensiynau'r Gwasanaethau Cyhoeddus (2013) fframwaith cyfreithiol ar gyfer diwygio cynlluniau pensiwn y sector cyhoeddus. Roedd y diwygiadau yn cynnwys cyfyngu ar gynlluniau cyflog terfynol oedd yn bodoli eisoes, ymestyn oeddrannau ymddeol, a chyflwyno cynlluniau Enillion Gyrfa Cyfartalog wedi'u Hailbrizio (CARE).

- 10 Yn 2015, diwygiwyd y rhan fwyaf o gynlluniau pensiwn y gwasanaethau cyhoeddus er mwyn darparu buddion diffiniedig, ar sail CARE, ac ymestynnwyd oedran ymddeol arferol aelodau. Diwygiwyd rheoliadau'r cynlluniau pensiwn er mwyn cyflwyno'r newidiadau hyn, ac roedd y rheoliadau diwygiedig hefyd yn diogelu rhai aelodau penodol o gynlluniau cyflog terfynol oedd yn bodoli eisoes. Roedd y diogeliad hwn yn gysylltiedig ag oedran, a rhoddwyd diogeliad llawn i aelodau a oedd wedi cyrraedd yr oedran pensiwn arferol o 55 erbyn 31 Mawrth 2012, gyda'r aelodau eraill yn cael diogeliad graddedig yn ddibynnol ar eu hoedran. Cydnabuwyd mai diogeliad trosiannol oedd hwn, a chafodd aelodau nad oeddent yn gymwys ar gyfer y diogeliad trosiannol neu fel arall (heb ddiogeliad) eu symud o'u cynlluniau gwreiddiol i'r cynllun newydd, Cynllun Pensiwn Diffoddwyr Tân 2015, ar 1 Ebrill 2015.
- 11 Yn 2018, dyfarnodd y Llys Apêl fod elfen diogeliad trosiannol diwygiadau 2015 i bensiynau'r gwasanaethau cyhoeddus, o fewn Cynlluniau Pensiwn Diffoddwyr Tân, yn gyfystyr â gwahaniaethu anghyfreithlon ar sail oedran. Cyfeirir at hyn bellach fel achos McCloud/Sargeant. Ar sail y penderfyniad hwn, cadarnhaodd y Llywodraeth y byddai'n cael gwared ar y gwahaniaeth hwn o ran y ffordd yr oedd aelodau'n cael eu trin ym mhob un o gynlluniau pensiwn y gwasanaethau cyhoeddus.
- 12 Ym mis Hydref 2020, ymrwymodd Llywodraeth y DU i ymgynghori â'r cyhoedd ar y ffordd ymlaen o ran cynlluniau pensiwn y gwasanaethau cyhoeddus ac, yn benodol, sut y dylai ymateb i'r manylion a amlinellwyd yn y dyfarniad. Cyhoeddwyd canlyniadau'r ymgynghoriad ar 4 Chwefror 2021, a mabwysiadwyd yr opsiwn a elwid 'the Deferred Choice Underpin'. Golyga hyn y bydd aelodau'n cael dewis o blith opsiynau buddion y cynlluniau ychydig amser cyn y telir eu buddion o'r cynllun, ar yr adeg pan fyddant yn ymddeol. Yn y cyfamser, ar gyfer y cyfnod rhwymediol, ystyrir mai yn eu cynlluniau gwreiddiol y cronnodd yr aelodau eu buddion, yn hytrach nag yn y cynlluniau diwygiedig. Penderfynwyd mai'r cyfnod rhwymediol yw'r cyfnod rhwng 1 Ebrill 2015 a 31 Mawrth 2022.
- 13 Rhoddwyd Cydsyniad Brenhinol i Ddeddf Pensiynau'r Gwasanaethau Cyhoeddus a Swyddi Barnwrol 2022 (PSPJO) ar 10 Mawrth 2022, ac mae'n darparu fframwaith eang i ganiatáu i gynlluniau pensiwn y gwasanaethau cyhoeddus gywiro effaith gwahaniaethu anghyfreithlon ar sail oedran.
- 14 Roedd dwy elfen ar wahân i'r newidiadau a wnaed i'r ddeddfwriaeth: daeth y gyntaf i rym ar 1 Ebrill 2022 ac fe'i gelwid yn Rhwymedi Arfaethedig, gan olygu y byddai holl aelodau Cynlluniau Pensiwn y Diffoddwyr Tân yn dod yn aelodau o Gynllun Diwygiedig 2015 yn awtomatig o'r dyddiad hwnnw.

- 15 Daeth yr ail, sy'n cael ei galw'n Rhwymedi Ôl-weithredol, i rym ar 1 Hydref 2023, ac roedd yn golygu bod y rhai a oedd yn aelodau o gynllun tân yn ystod y cyfnod rhwymediol yn cael dewis cymryd y buddion hynny naill ai yn y cynllun gwreiddiol cyflog terfynol neu yn y cynllun diwygiedig cyfartaledd gyrfa.
- 16 Mae'r newidiadau cymhleth hyn, sy'n rhan o'r Rhwymedi Ôl-weithredol, yn rhan fawr o'r ymarfer rhwymediol cenedlaethol sy'n digwydd ar hyn o bryd. Mae amserlenni Ymarfer Rhwymedi McCloud wedi'u nodi yn y ddeddfwriaeth newydd, ac maent yn nodi bod rhaid i aelodau gweithredol y cynllun pensiwn, y rhai sydd eisoes wedi ymddeol, a dibynyddion aelodau fod wedi derbyn Datganiad Gwasanaeth Rhwymediol erbyn 31 Mawrth 2025 ar yr hwyraf.
- 17 Mae'r gwaith i ddarparu'r Datganiad Gwasanaeth Rhwymediol yn cynnwys adolygiad llawn o bob cofnod cyflogres ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2015 a 31 Mawrth 2022, a hynny er mwyn pennu'r elfennau pensynadwy ar gyfer y cynllun gwreiddiol a'r cynllun cyfartaledd gyrfa.
- 18 Er mwyn hwyluso cynnydd y prosiect, mae'r aelodau wedi cael eu rhannu'n garfanau, gyda gwahanol gerrig milltir wedi'u gosod a chefnogaeth genedlaethol ar gael gan y Gymdeithas Llywodraeth Leol. Gosodwyd y cerrig milltir hyn er mwyn cadw'r prosiect ar y trywydd iawn, er mwyn sicrhau ei fod yn cael ei gwblhau'n brydlon, a hefyd er mwyn helpu i reoli disgwyliadau aelodau.
- 19 Gall y newidiadau i'r ddeddfwriaeth bensiwn hefyd arwain at oblygiadau treth canlyniadol i'r rhai yr effeithir arnynt, ac mae'r diweddariadau cyfreithiol hefyd wedi cynnwys newidiadau i ddeddfwriaeth treth. Fodd bynnag, daeth i'r amlwg nad yw'r ddeddfwriaeth dreth bresennol yn ddigonol ar gyfer yr holl amgylchiadau a bod angen newidiadau pellach i'r ddeddfwriaeth dreth sylfaenol neu Ddatganiad Gweinidogol Ysgrifenedig. Ni wnaethpwyd digon o gynnydd ar hyn cyn i etholiad cyffredinol y DU gael ei alw, ac nid oes disgwyl i'r sefyllfa gael ei datrys tan ddechrau'r hydref.
- 20 Nid yw'r rheoliadau treth cyfredol yn caniatáu i dreth sydd eisoes wedi'i thalu ar gyfandaliadau gael ei gosod yn erbyn symiau sy'n ddyledus pan gaiff y cyfandaliad ei ailgyfrifo at ddibenion rhwymedi. Oni cheir datrysiad, bydd hyn yn golygu bydd aelod yn atebol i dalu mwy o dreth nag y gellid ei hawlio yn ôl ar hyn o bryd. Dim ond ar aelodau sydd eisoes wedi ymddeol ac a dderbyniodd gyfandaliad anawdurdodedig ar eu hymddeoliad (h.y. oherwydd rheolau'r cynllun roedd y cyfandaliad yn fwy na'r cyfandaliad di-dreth a ganiateir o dan reolau CThEF) y mae hyn yn effeithio.

- 21 Mae'r tabl isod yn rhoi trosolwg o achosion ac o'r risg sy'n gysylltiedig â'r mater treth, a chynigir y bydd y rhai yn y categori gwyrdd yn symud ymlaen yn unol â'r blaenoriaethau y cytunwyd arnynt. Bydd yr achosion ambr yn cael eu hystyried fesul achos tra bydd yr achosion coch yn cael eu gohirio dros dro hyd nes y bydd y goblygiadau treth yn cael eu datrys.

Gwyrdd	Ambr	Coch
<ul style="list-style-type: none"> • Aelodau FPS 2007 gwreiddiol sydd ddim yn gymwys dan Matthews 2 neu sydd heb ddewis eto • Aelodau RDS addasedig gwreiddiol sydd ddim yn gymwys dan Matthews 2 neu sydd heb ddewis eto • Aelodau FPS 1992 gwreiddiol oedd â dewis cyfnewid cyfyngedig pan ymddeolon nhw (h.y. 50 oed gyda 25 mlynedd o wasanaeth) • Aelodau FPS 1992 gwreiddiol sydd dal o fewn terfynau awdurdodedig (h.y. dim cyfandaliad neu o fewn terfyn CThEF) 	<ul style="list-style-type: none"> • Haen uwch salwch (salwch ffynhonnell sengl) • Aelodau FPS 1992 gwreiddiol oedd â diogeliad neu ddiogeliad graddedig ac a ddewisodd gael y cyfandaliad mwyaf (h.y. wedi talu ffi dreth anawdurdodedig) <i>*nad oeddent, pan ymddeolon nhw, wedi ymuno'n raddol ag FPS 2015</i> • Aelodau FPS 2007 gwreiddiol sydd â dewis Matthews 2 ond heb ei wneud eto • Aelodau RDS addasedig gwreiddiol sydd â dewis Matthews 2 ond heb ei wneud eto 	<ul style="list-style-type: none"> • Aelodau FPS 1992 gwreiddiol oedd â diogeliad graddedig neu heb ddiogeliad ac a ddewisodd gael y cyfandaliad mwyaf (h.y. wedi talu ffi dreth anawdurdodedig) <i>*a oedd, pan ymddeolon nhw, wedi ymuno'n raddol ag FPS 2015</i>

- 22 Mae baich gweinyddol sylweddol yn deillio o'r newidiadau i'r rheoliadau, sydd wedi arwain at orfod blaenoriaethu achosion. Mae'r holl staff sy'n ymddeol o'r Gwasanaeth yn cael y dewis o gael buddion eu cynllun gwreiddiol neu fuddion cyfartaledd gyrfa am gyfnod y rhwymedi. Yna, mae'r gwaith yn mynd rhagddo i fodloni'r terfynau amser a bennwyd, sy'n cynnwys darparu datganiadau gwasanaeth rhwymediol ac mae'n cynnwys aelodau sydd wedi ymddeol, buddiolwyr, aelodau gohiriedig ac aelodau gweithredol.

CEFNDIR – O'BRIEN

- 23 Ym mis Ebrill 2006, rhoddwyd y gorau i dderbyn aelodau newydd i Gynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân 1992 (FPS 1992), a chyflwynwyd Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân 2007 (FPS 2007), a oedd yn galluogi Diffoddwyr Tân Ar Alwad i fod yn aelodau o'r cynllun pensiwn o'r dyddiad hwnnw. Er hyn, ni newidiodd Cynllun FPS 1992 i'r diffoddwyr tân arferol hynny a oedd eisoes yn aelodau.
- 24 Yn hanesyddol, ni châi Diffoddwyr Tân ar Alwad ymuno â Chynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân 1992 (FPS 1992), a heriwyd hyn o dan Reoliadau Gweithwyr Rhan-Amser (Atal Triniaeth Lai Ffafirol) 2000. Arweiniodd hyn at benderfyniad a alluogodd rai Diffoddwyr Tân Ar Alwad a wasanaethodd rhwng 1 Gorffennaf 2000 a 5 Ebrill 2006 i ymuno â chynllun pensiwn.

- 25 Rhwng 2014 a 2015, cynhaliwyd ymarfer opsiynau a roddodd gyfle i'r rhai a oedd yn gymwys i ymuno â chynllun pensiwn y diffoddwyr tân. Gan na châi aelodau newydd ymuno â chynllun 1992, addaswyd cynllun FPS 2007 er mwyn cynnig buddion a oedd yn cyfateb i gynllun 1992 (a'i alw'n gynllun addasedig 2007). Hwn oedd yr ymarferiad opsiynau cyntaf, a chyfeirir ato'n aml yn awr fel Matthews 1.
- 26 Yn fwy diweddar, cafodd y dyfarniad hwn ei herio yn Llys Cyfiawnder Ewrop, a hynny mewn perthynas â barnwyr y talwyd ffi iddynt. Yn yr achos hwnnw, dyfarnodd y Llys y dylid ystyried gwasanaeth o'r adeg pan ddechreuwyd cyflogaeth, a derbyniodd llywodraeth y DU fod yr un egwyddorion yn berthnasol i rai Diffoddwyr Tân Ar Alwad, p'un a oeddent wedi cyflwyno her gyfreithiol ai peidio.
- 27 O ganlyniad, bydd ail ymarfer opsiynau yn cael ei gynnal yn awr er mwyn caniatáu i Ddiffoddwyr Tân Ar Alwad cymwys brynu gwasanaeth pensynadwy, wedi'i ôl-ddyddio i'r dyddiad pan ddechreuasant eu cyflogaeth. Yn rhan o'r ymarfer hwn, bydd yr unigolion canlynol yn gymwys ar gyfer yr ail ymarfer opsiynau:
- I. Diffoddwyr tân ar alwad a gyflogwyd unrhyw bryd rhwng 7 Ebrill 2000 a 30 Mehefin 2000 (gan gynnwys y ddau ddyddiad hynny);
 - II. Diffoddwyr tân ar alwad a gyflogwyd unrhyw bryd rhwng 7 Ebrill 2000 a 30 Mehefin 2000 (gan gynnwys y ddau ddyddiad hynny) yn ogystal ag unrhyw bryd rhwng 1 Gorffennaf 2000 a 5 Ebrill 2006 (gan gynnwys y ddau ddyddiad hynny); a
 - III. Diffoddwyr tân ar alwad a gyflogwyd unrhyw bryd rhwng 1 Gorffennaf 2000 a 5 Ebrill 2006 (gan gynnwys y ddau ddyddiad hynny), ond ddim ar unrhyw ddyddiad rhwng 7 Ebrill ac 1 Gorffennaf 2000, a oedd yn gymwys i gymryd rhan yn yr ymarfer opsiynau cyntaf ond na chawsant gyfle i wneud hynny.
- 28 Er mwyn galluogi bwrw ymlaen â'r ail ymarfer opsiynau, mae'r Senedd wedi gwneud y newidiadau rheoleiddiol angenrheidiol i'r rheoliadau pensiwn. Daeth y rhain i rym ar 1 Chwefror 2024, gydag amserlen 18 mis ar gyfer gweithredu'r prosiect hwn yn llawn.
- 29 Mae'r Gwasanaeth wedi ysgrifennu at yr holl staff cymwys i gadarnhau eu bod yn cael eu hystyried o fewn cwmpas y broses. Mae'n rhaid i'r rhai sydd eisiau cael eu cynnwys lenwi ffurflen mynegi diddordeb, a hynny er mwyn hwyluso cyfrifiad o'u buddion os ydynt yn dymuno prynu eu hawliau pensiwn yn ôl. Mae hyn yn hynod gymhleth ac ystyried y gall hyd gwasanaeth rhai unigolion ddyddio yn ôl i'r 1960au. Mae gan y Gwasanaeth dri mis, o'r adeg pan dderbynnir y ffurflen, i ddarparu'r wybodaeth angenrheidiol i'r unigolion.

- 30 Mae'r Gwasanaeth wedi cysylltu â staff sy'n cael eu hystyried i fod y tu allan i gwmpas y broses hefyd (h.y. diffoddwyr tân Ar Alwad a ddechreuodd wasanaethu rhwng 1 Gorffennaf 2000 a 5 Ebrill 2006 ac na chymerodd ran yn yr ymarfer opsiynau cyntaf ond a gafodd gyfle i wneud hynny), ac mae'r rhain yn cael eu trin fesul achos.
- 31 Ar gyfer rhai diffoddwyr tân Ar Alwad, mae cyd-ddibyniaethau rhwng ymarferion Rhwymedi McCloud ac O'Brien, a gallai hyn beri cymhlethdod wrth fodloni'r terfynau amser hyn ar gyfer rhai unigolion.
- 32 Mae Adran Actiwari'r Llywodraeth wedi darparu cyfrifiannell sy'n galluogi Gwasanaethau i roi gwybodaeth i staff cymwys ynghylch prynu gwasanaeth blaenorol. Mae'r broses yn un gymhleth iawn sy'n gofyn am gael gwybodaeth am gyflog ar gyfer pob blwyddyn o gyflogaeth, cyfrifo'r cyfraniadau y dylid bod wedi'u talu, y dreth a'r llog sy'n berthnasol, ynghyd â'r buddion y byddai gan yr unigolion hynny hawl i'w derbyn pe byddent yn prynu'r gwasanaeth hwn yn ôl.
- 33 Mae nifer o ymholiadau treth heb eu datrys, gan gynnwys goblygiadau treth taliadau ôl-weithredol a wneir mewn un flwyddyn dreth, a allai gael effaith ar sefyllfa dreth unigolyn a'r gyfradd dreth sy'n berthnasol.
- 34 Oherwydd y materion treth a godwyd a'r trafodaethau hir sydd ar y gweill, nid yw'n amlwg eto a fydd y terfynau amser prosesu yn cael eu diwygio.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae gweithrediad effeithiol y cynlluniau pensiwn yn cefnogi lles staff.
Cyllideb	Nid oes unrhyw oblygiadau cyllidebol sy'n uniongyrchol gysylltiedig â'r amserlenni hyn.
Cyfreithiol	Mae gan yr Awdurdod ofyniad statudol i sicrhau bod yr holl newidiadau deddfwriaethol yn cael eu gweithredu'n gywir ac o fewn yr amserlenni a roddir. Mae'n ofynnol i'r Awdurdod weinyddu'r cynllun yn unol â'r rheoliadau cynllun sydd eisoes yn bodoli yn ogystal â rhai newydd.
Staffio	Mae gweithredu'r cynlluniau pensiwn yn dryloyw ac effeithiol yn sicrhau bod staff yn cael eu trin yn deg.
Cydraddoldeb/ Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Nid ystyrir bod unrhyw faterion y mae angen mynd i'r afael â hwy gan fod yr argymhellion yn berthnasol yn gyfartal i bob Aelod, beth bynnag fo'u nodweddion gwarchoddedig o dan y Ddeddf Cydraddoldeb Sengl.
Risgiau	Ac ystyried cymhlethdodau'r prosiectau hyn, yr ystyriaethau adnoddau a'r amserlenni, mae risg na ellir bodloni'r terfynau amser statudol.